

ТЕОРІЯ ТА ІСТОРІЯ ПРАВА І ДЕРЖАВИ

DOI: <https://doi.org/10.18524/2411-2054.2024.55.311948>

УДК 340.13:004.946.5

Н. В. Атаманова, канд. юрид. наук, доцент
Міжнародний гуманітарний університет
Кафедра державно-правових дисциплін
Фонтанська дорога, 33, Одеса, 65000, Україна
e-mail: atamanova1710@gmail.com
ORCID iD: <https://orcid.org/0000-0003-4940-5810>

ОСОБЛИВОСТІ ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ ВІРТУАЛЬНОГО ПРОСТОРУ

Актуальність теми дослідження зумовлена швидким розвитком інформаційних технологій та процесами глобальної цифровізації, що призвели до формування віртуального простору як нового середовища суспільних відносин. Існуючі правові механізми не повною мірою враховують специфіку віртуального простору, зокрема його анонімність, глобальність та динамічність. Завданням дослідження є виявлення особливостей правового регулювання віртуального простору та розробка ефективних підходів до забезпечення правового впливу в умовах цифровізації. Аналіз останніх досліджень і публікацій свідчить про зростаючий інтерес науковців до проблематики правового регулювання цифрових технологій та віртуальних відносин. Проте, попри наявність значної кількості праць, зокрема щодо регулювання віртуальних активів та цифрових прав, питання правового забезпечення комплексного регулювання віртуального простору залишаються недостатньо вивченими. Основний матеріал статті зосереджено на дослідженні механізмів правового регулювання віртуального простору, зокрема аналізу їхнього міжгалузевого характеру та потреби гармонізації з міжнародними стандартами. Встановлено, що для забезпечення ефективного регулювання віртуального простору необхідна адаптація існуючих правових механізмів до специфіки цифрового середовища, інтеграція міжнародних правових норм і розвиток інструментів саморегулювання, що сприятиме формуванню цілісної системи правового впливу на суспільні відносини у віртуальному просторі.

Ключові слова: діджиталізація, цифровізація, правове регулювання, віртуальний простір, цифрове середовище.

Постановка проблеми. Сучасний розвиток інформаційних технологій та глобальна цифровізація призвели до появи нового середовища взаємодії – віртуального простору, який став невід’ємною складовою суспільних відносин. Проте, попри стрімке зростання його впливу на всі сфери життя, питання правового регулювання віртуального простору залишається недостатньо дослідженим. Право, як системний засіб соціальної регуляції, повинно адаптуватися до нових

умов, що виникають у віртуальному просторі, де часто відсутні чіткі кордони між фізичним і цифровим світами. Актуальність цієї теми обумовлена тим, що без належного правового регулювання неможливо ефективно впорядкувати суспільні відносини у віртуальному середовищі та забезпечити дотримання правових норм.

Механізм правового регулювання виступає ключовим інструментом впливу на поведінкові акти учасників правовідносин у віртуальному просторі, забезпечуючи їх відповідність законодавчо встановленим нормам. Однак специфічні особливості віртуального середовища, такі як анонімність, глобальність та динамічність, створюють нові виклики для правової системи, що вимагають розробки відповідних підходів і механізмів регулювання. Таким чином, дослідження особливостей правового регулювання віртуального простору є необхідним для формування ефективної системи управління суспільними відносинами в умовах цифровізації та інформаційної глобалізації.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Останні дослідження правового регулювання віртуального простору демонструють значний інтерес науковців до цієї тематики, зокрема у зв'язку з розвитком цифрових технологій та віртуальних активів. Так, О. А. Баранов у своїй праці наголошує на необхідності трансформації правової системи для адаптації до викликів четвертої промислової революції, зокрема для регулювання «віртуальності» та штучного інтелекту [1, с. 9].

О. В. Бондаренко у дисертації «Адміністративно-правове регулювання обігу віртуальних активів», пропонує комплексний підхід до правового забезпечення їх обігу активів. Він аналізує міжнародні та національні аспекти регулювання, наголошуючи на важливості адаптації українського законодавства до європейських стандартів у цій сфері [2, с. 150].

В. Б. Коба у своєму дослідженні зосереджується на методах розслідування шахрайств у сфері е-комерції, звертаючи увагу на особливості правового регулювання віртуальних відносин та необхідність розробки нових методик для боротьби з кіберзлочинністю. Автор підкреслює роль спеціалістів та новітніх технологій у розслідуванні злочинів, пов'язаних з кіберпростором [3, с. 29].

Інші науковці, зокрема Т. В. Федоренко, В. П. Сverdlichenko та О. В. Костенко досліджують кіберпростір і Метавсесвіт як нові правові виклики. Вони підкреслюють необхідність розробки міжнародних стандартів для регулювання віртуальних відносин та створення нових правових механізмів, таких як Велика хартія законів Metaverse, для ефективного правового контролю у віртуальних середовищах [4-6].

Проведений аналіз сучасних досліджень особливостей правового регулювання віртуального простору вказує на його фрагментність та необхідність подальшого розвитку правових механізмів для забезпечення його ефективності. Більшість авторів сходяться на думці, що існуючі норми законодавства не здатні повністю охопити всі аспекти віртуальних відносин, особливо в умовах стрімкого розвитку технологій.

Мета статті полягає у дослідженні специфіки правового регулювання віртуального простору, визначенні основних викликів, що постають перед правовою системою у зв'язку з розвитком цифрових технологій, а також в аналізі можливих підходів до формування ефективного механізму правового впливу на

суспільні відносини, що відбуваються в цифровому середовищі. Особлива увага приділяється дослідженню міжгалузевого характеру правових норм, необхідності гармонізації українського законодавства з міжнародними стандартами, а також впливу цифровізації на механізми правового регулювання.

Виклад основного матеріалу. Процеси діджиталізації, цифровізації та автоматизації стрімко увійшли у життя суспільства, змінивши всі його сфери у всьому світі і Україна не стала винятком [7, с. 3]. Ці зміни зумовили необхідність оновлення правового регулювання, зокрема в аспекті забезпечення впорядкованості суспільних відносин у цифровому середовищі. Право – це засіб та інструмент, який разом з іншими соціальними та несоціальними, нормативними та ненормативними регуляторами дозволяє впорядковувати суспільні відносини, зокрема ті, що відбуваються у віртуальному просторі. Для забезпечення ефективності та дієвості правового регулювання необхідний відповідний інструментарій, який позначається терміном «механізм». Актуальність вивчення «механізму правового регулювання» обумовлена його важливою функцією: він виступає в ролі специфічного «каналу», через який законодавчі норми досягають суб'єктів права та втілюються в їхній поведінці.

Категорія «механізм правового регулювання» представляє особливий інтерес у контексті дослідження відносин у віртуальному просторі. Опис механізму правового регулювання дозволяє дослідити сутність права в новому для нашого життя «цифровому» вимірі.

На системоутворюючу роль категорії «механізм правового регулювання» вказують вітчизняні дослідники. Так, В. М. Чернега справедливо кваліфікував концепт «механізм правового регулювання» як фундаментальну категорію, що об'єднує інші поняття, пов'язані з функціонуванням права [8, с. 199]. Як справедливо зазначає С. О. Погрібний, поняття «механізм» дозволяє «виявляти труднощі та формулювати проблеми правового регулювання в сучасному суспільстві, розвивати теорію правового регулювання» [9, с. 77].

Звернемося до характеристики цієї категорії. Термін «механізм» широко застосовується в юридичній доктрині, про що свідчить розроблене узагальнене поняття «юридичний механізм». «Юридичний механізм, – на думку К. Ю. Валігура, – являє собою сукупність взаємопов'язаних юридичних засобів, за допомогою взаємодії яких досягається певний правовий результат» [10, с. 14].

У правовій доктрині загалом склалося консенсуальне визначення механізму правового регулювання як організованої сукупності правових засобів (засобів правового регулювання), за допомогою яких забезпечується правовий вплив на суспільні відносини.

Водночас деякі автори ставлять під сумнів доцільність і правомірність виділення та, відповідно, дослідження цієї теоретико-правової категорії. Наприклад, Ю. В. Кривицький наполягає, що термін «механізм правового регулювання» був «винайдений» помилково. Як один із доказів своєї позиції, автор наводить тезу про те, що завдання, пов'язані з правовим регулюванням суспільних відносин, успішно вирішувалися й до розробки цієї категорії [11, с. 75].

В. В. Зіноватний зазначав функціональну автономність цієї категорії, вказуючи, що призначення механізму правового регулювання – це розкриття процесу трансформації правових приписів у правомірну поведінку суб'єкта [12, с. 70].

Крім того, механізм правового регулювання покликаний забезпечити практичну реалізацію поставлених законодавцем цілей, гарантувати досягнення запланованого в праві результату. Іншими словами, як для академічних, так і для прикладних цілей правового регулювання, зокрема у віртуальному просторі, необхідно поняття, яке синтезує розрізнені засоби, приводить їх у систему і дозволяє праву діяти. Цим поняттям і стало поняття механізму правового регулювання.

До засобів правового регулювання можна віднести всі ті елементи правової системи, які сприяють досягненню цілей правового регулювання. Класифікаційна модель засобів правового регулювання передбачає їх поділ на юридичні (норми права, правовідносини, акти реалізації та застосування права) та неюридичні засоби.

Отже, можемо сформулювати наступне визначення механізму правового регулювання у віртуальному просторі: *«Механізм правового регулювання у віртуальному просторі є організованою сукупністю юридичних і неюридичних засобів правового регулювання, що забезпечують вплив на суспільні відносини в цифровій площині».*

Розвиток цифрових технологій зумовлює певні зміни в механізмі правового регулювання. Про це можна судити, аналізуючи нормативні джерела. Наприклад, у рамках реалізації заходів щодо цифровізації економіки Кабінетом Міністрів України затверджено «Національну економічну стратегію на період до 2030 року» (Постанова КМУ від 03.03.2021 р. № 179) [13]. У Стратегії наведено основні напрямки щодо модернізації стратегічного курсу економічної політики України, зокрема у стратегічній цілі 3 «Модернізація прикордонної інфраструктури та забезпечення ефективного митного регулювання» зауважено на розробці правової бази, яка дасть змогу надавати всі дані про операції з імпорту, експорту та транзиту в електронному форматі різним органам влади та агентствам за допомогою механізму «Єдине вікно для міжнародної торгівлі», що вказує на необхідність створення комплексної системи електронного документообігу. Така система повинна відповідати сучасним вимогам цифровізації та інтегрувати всі операції, пов'язані з міжнародною торгівлею, в єдиний цифровий простір. Це дозволить підвищити прозорість процесів, скоротити витрати часу та ресурсів, а також мінімізувати ризики корупційних схем. Подібні ініціативи свідчать про те, що цифровізація поступово змінює механізми правового регулювання, адаптуючи їх до нових умов.

З урахуванням сучасних тенденцій розвитку цифрового середовища, можна окреслити декілька ключових аспектів функціонування механізму правового регулювання. *По-перше*, під впливом нових форм суспільних відносин відбувається трансформація звичних юридичних засобів правового впливу, що складають його механізм. Традиційно механізм правового регулювання включає правові норми, правовідносини та акти застосування права. Раніше, правові норми ефективно визначали напрямок розвитку суспільних відносин. Нині ж, під впливом швидких технологічних змін, правові норми дедалі частіше лише відображають реальний стан речей, а не спрямовують розвиток цифрових відносин.

По-друге, у разі, якщо не враховані технічні норми, вимоги та особливості роботи технологій, знижується регулятивний потенціал механізму правового регулювання. У сучасних умовах законодавець фактично обирає між двома варіантами: або повністю обмежити певну технологію, або інтегруватися в техніко-

правові механізми регуляції цифрових відносин. Як показують приклади останніх років, виключно заборонний підхід, який не враховує рівень розвитку науки, техніки та можливості технологій, малопродуктивний.

По-третє, велика роль відводиться такому виду регулювання, як саморегулювання. Поєднання саморегулювання та державного правового регулювання зумовлено історичними передумовами розвитку такого феномену, як Інтернет. Спочатку користувачі мережі самостійно оцінювали дії інших користувачів, розробляючи внутрішні правила (правила окремих сайтів, форумів, користувацькі угоди тощо). Множина правил носила неструктурований, несистематизований характер. З розвитком технологій, зростанням ролі Інтернету, зокрема і цифрових технологій загалом, у суспільному житті з'явилися раціональні підстави для державного втручання.

Сьогодні, на нашу думку, «саморегулювання» та «державно-правове регулювання» може поєднуватися наступним чином:

- модель, заснована виключно на механізмі правового регулювання;
- модель, заснована на переважному використанні механізму правового регулювання, яка допускає використання механізмів інших регуляторів;
- модель, заснована на делегуванні державою частини своїх функцій щодо регулювання цифрових технологій професійним спільнотам у цій сфері.

По-четверте, механізм правового регулювання відносин у цифровому середовищі має комплексний характер і включає норми різних галузей права: конституційного, цивільного, кримінального, сімейного, трудового, адміністративного тощо. У деяких країнах норми, що регулюють відносини з «цифровим елементом», систематизовані в окремий нормативний правовий акт, в інших – ні. Залежно від цього параметра можна виділити дві групи держав.

Перша група, яку можна назвати «Держави, в яких нормативний масив, що регламентує відносини, пов'язані з цифровими технологіями, систематизований». Так, в Італії, ще у 2005 році був прийнятий Кодекс цифрового адміністрування (E-Government Code) [14]. Основний акцент законодавець зробив на положеннях щодо регулювання взаємодії органів державної влади з населенням і бізнес-спільнотою, що відбувається в цифровому середовищі.

Друга група – під назвою «Держави, у яких кожен інститут цифрового права регулюється окремим законом чи іншим нормативним правовим актом». Важливо відмітити, що в останні роки Європейський Союз дуже активно працює у сфері регулювання даних, нових технологій та цифрового простору. За досить короткий період він випустив проекти Закону про управління даними (DGA), Закону про цифрові послуги (DSA), Закону про цифрові ринки (DMA), а також Акт про ШІ. Проект регламенту регулювання ШІ був запропонований Єврокомісією 21 квітня 2021 року, ухвалений він у цьому році – 13 березня 2024 р. На сьогодні він є першим у світі законом про штучний інтелект [15].

В Україні законодавець ставить і реалізує цілі щодо нормативного врегулювання сфери цифрових технологій. Україна, відповідно до євроінтеграційних процесів йде другим шляхом регуляції віртуального простору, хоча в літературі, суспільно-політичній та навіть юридичній практиці можна зустріти пропозиції прийняти єдиний кодифікований нормативно-правовий акт [16]. На нашу думку, запропонований підхід не відповідає сучасним реаліям правового регулювання.

Введення цифрового кодексу не вирішить проблеми, а лише порушить існуючу систему та її певну логіку вітчизняного правового поля, що регламентує цифрові відносини. Оскільки наразі неможливо усунути чинні нормативно-правові акти, які регулюють різні аспекти цифрового життя (такі як Кримінальний кодекс України, Цивільний кодекс України, Трудовий кодекс України), доцільніше здійснити процес поступової цифрової модернізації кожної галузі законодавства через адаптацію норм, що відображають впровадження та використання сучасних технологій.

Висновки і пропозиції. Отже, механізм правового регулювання відносин у віртуальному просторі, який ми розглядаємо як сукупність засобів правового регулювання, що впливають на суспільні відносини, повністю або частково існуючі в цифровому середовищі, характеризується такими особливостями:

- регуляторний механізм поєднує технічні та соціальні (юридичні та неюридичні, наприклад, норми «цифрової етики») засоби;
- юридичні засоби, що включаються в механізм правового регулювання цифрового середовища, мають міжгалузевий характер;
- юридичні норми не завжди реалізують прогностичну функцію моделювання бажаних суспільних відносин, а виступають як засоби фіксації «статус-кво» або правил, сформованих учасниками цифрових відносин самостійно.

Основними завданнями, які вирішуються державними та недержавними суб'єктами під час реалізації механізму правового регулювання цифрового середовища, слід зазначити:

- захист персональних даних і приватного життя;
- протидія кіберзлочинності та іншим порушенням норм об'єктивного права в цифровому середовищі;
- створення умов для розвитку систем цифрового уряду, електронної комерції;
- забезпечення недискримінаційного доступу до цифрових технологій.

Сьогодні, на нашу думку, доцільним є поступове вдосконалення існуючого законодавства через його адаптацію до реалій цифрового середовища. Зважаючи на специфіку різних галузей права (конституційного, цивільного, кримінального, трудового, адміністративного тощо), найбільш ефективним підходом буде поступове оновлення нормативно-правових актів у кожній із цих галузей з урахуванням впровадження цифрових технологій.

Список використаної літератури

1. Баранов О. А. Трансформація правових систем – засаднича умова сталого розвитку. Інформація і право. 2023. № 2(45). С. 9-32. DOI: [https://doi.org/10.37750/2616-6798.2023.2\(45\).282312](https://doi.org/10.37750/2616-6798.2023.2(45).282312).
2. Бондаренко О. В. Адміністративно-правове регулювання обігу віртуальних активів: дис... на здоб. наук. ступ. канд. юрид. наук за спеціальністю 12.00.07; Запорізький національний університет. Запоріжжя. 2023. 178 с. URL: http://phd.znu.edu.ua/page/dis/05_2023/Bondarenko-1.pdf.
3. Коба В. Б. Теоретичні та праксеологічні засади методики розслідування шахрайства у сфері е-комерції: дис... на здоб. наук. ступ. канд. юрид. наук за спеціальністю 12.00.09; Дніпро. 2024. 266 с.

4. Федоренко Т. В та ін. Основні положення кіберпростору: поняття та сутність. Сучасний науковий журнал. 2023. № 2 (2). С. 68-72.
5. Сverdlichenko V. P. Metavsesvit – maibutnii prostir doslidzhennia dlia iurysprudentsii. Naukovyi visnyk Uzhhorodskoho natsionalnoho universytetu. Seriya: Pravo. Uzhgorod. 2024. № 81 (2). С. 222-227. DOI: <https://doi.org/10.24144/2307-3322.2024.81.3.34>.
6. Kostenko O. V. ta in. Henezys pravovoho rehulivannia web ta model elektronnoi iurysprudentsii Metavsesvitu. Informatsiia i pravo. 2024. № 1 (48). С. 68-83. DOI: [https://doi.org/10.37750/2616-6798.2024.1\(48\).300772](https://doi.org/10.37750/2616-6798.2024.1(48).300772).
7. Atamanova N. V., Smyrnov M. D. Didzhitalizatsiia derzhavno-pravovoi sfery v Ukraini. Aktualni problemy vitchiznianoï iurysprudentsii : naukovyi zbirnyk. Dnipro: DNU. 2022. С. 3-8. URL: http://apnl.dnu.in.ua/1_2022/1.pdf.
8. Чернега В. М. Візія механізму правового регулювання цивільних відносин. Науковий вісник Ужгородського національного університету: Серія: Право. Ужгород. 2023. № 76(1). С. 194-200. URL <http://visnyk-pravo.uzhnu.edu.ua/article/view/281664/275883>.
9. Погрібний С. О. Механізм та принципи регулювання договірних відносин у цивільному праві України: дис... на здоб. наук. ступ. канд. юрид. наук за спеціальністю: 12.00.03; Київ. 2009. 412 с.
10. Валігура К. Ю. Моральні засади суспільства в механізмі цивільно-правового регулювання: автореф. дис... на здоб. наук. ступ. канд. юрид. наук за спеціальністю: 12.00.03; Київ. 2021. 20 с.
11. Кривицький Ю. В. Механізм регулювання в сучасній теорії права. Часопис Київського університету права. 2009. № 4. С. 74-79.
12. Зіноватний В. В. Механізм правового регулювання захисту прав працівників від незаконного звільнення : дис... на здоб. наук. ступ. докт. філософії за спеціальністю 081; Нац. ун-т внутр. справ. Харків. 2023. 218 с.
13. Про затвердження Національної економічної стратегії на період до 2030 року: Постанова Кабінету Міністрів України від 03.03.2021 р. № 179. URL: <https://www.kmu.gov.ua/npas/pro-zatverdzhennya-nacionalnoyi-eko-a179>.
14. Digital Public Administration factsheet 2020. URL: https://joinup.ec.europa.eu/sites/default/files/inlinefiles/Digital_Public_Administration_Factsheets_Italy_vFINAL.pdf.
15. AI for Humanity. French Strategy for AI URL: <https://www.aiforhumanity.fr/en/>
16. Омельченко А. В. Стан та перспективи розвитку законодавства України у сфері цифрової економіки та цифрового суспільства. Київський часопис права. 2021. № 2. С. 66-71. DOI <https://doi.org/10.32782/klj/2021.2.11>

References

1. Baranov O. A. (2023). Transformatsiia pravovykh system – zasadnycha umova staloho rozvytku. *Informatsiia i pravo*, 2(45). 9-32. DOI: [https://doi.org/10.37750/2616-6798.2023.2\(45\).282312](https://doi.org/10.37750/2616-6798.2023.2(45).282312) [in Ukrainian].
2. Bondarenko O. V. (2023). Administratyvno-pravove rehulivannia obihu virtualnykh aktyviv: dys... na zdob. nauk. stup. kand. yuryd. nauk za spetsialnistiu 12.00.07; Zaporizkyi natsionalnyi universytet. Zaporizhzhia. 178 p. URL: http://phd.znu.edu.ua/page/dis/05_2023/Bondarenko-1.pdf [in Ukrainian].
3. Koba V. B. (2024). Teoretychni ta prakseolohichni zasady metodyky rozsliduvannia shakhraistva u sferi e-komertsii: dys... na zdob. nauk. stup. kand. yuryd. nauk za spetsialnistiu 12.00.09; Dnipro. 266 p. [in Ukrainian].
4. Fedorenko T. V., etc. (2023). Osnovni polozhennia kiberprostoru: poniattia ta sutnist. *Suchasnyi naukovyi zhurnal*, 2 (2). p. 68-72 [in Ukrainian].
5. Sverdlichenko V. P. (2024). Metavsesvit – maibutnii prostir doslidzhennia dlia iurysprudentsii. *Naukovyi visnyk uzhhorodskoho natsionalnoho universytetu*, 81 (2). p. 222-227. DOI: <https://doi.org/10.24144/2307-3322.2024.81.3.34> [in Ukrainian].
6. Kostenko O. V., etc. (2024). Henezys pravovoho rehulivannia web ta model elektronnoi iurysdyksii Metavsesvitu. *Informatsiia i pravo*, 1 (48). p. 68-83. DOI: [https://doi.org/10.37750/2616-6798.2024.1\(48\).300772](https://doi.org/10.37750/2616-6798.2024.1(48).300772) [in Ukrainian].
7. Atamanova N. V., Smyrnov M. D. (2022). Didzhitalizatsiia derzhavno-pravovoi sfery

- v Ukraini. *Aktualni problemy vitchyznianoï yurysprudentsii : naukovyi zbirnyk*. Dnipro: DNU, p. 3-8. URL: http://apnl.dnu.in.ua/1_2022/1.pdf [in Ukrainian].
8. Cherniha V. M. (2023). Viziia mekhanizmu pravovoho rehulivannia tsyvilnykh vidnosyn. *Naukovyi visnyk Uzhhorodskoho natsionalnoho universytetu: seriia: Pravo*. Uzhhorod, 76(1). p. 194-200. URL: <http://visnyk-pravo.uzhnu.edu.ua/article/view/281664/275883> [in Ukrainian].
 9. Pohribnyi S. O. (2009). Mekhanizm ta pryntsyipy rehulivannia dohovirnykh vidnosyn u tsyvilnomu pravi Ukrainy: dys... na zdob. nauk. stup. kand. yuryd. nauk za spetsialnistiu: 12.00.03; Kyiv. 412 p. [in Ukrainian].
 10. Valihura K. Yu. (2021). Moralni zasady suspilstva v mekhanizmi tsyvilno-pravovoho rehulivannia: avtoref. dys... na zdob. nauk. stup. kand. yuryd. nauk za spetsialnistiu: 12.00.03; Kyiv. 20 p. [in Ukrainian].
 11. Kryvytskyi Yu. V. (2009). Mekhanizm rehulivannia v suchasniï teorii prava. *Chasopys Kyivskoho universytetu prava*, 4. p. 74-79 [in Ukrainian].
 12. Zinovatnyi V. V. (2023). Mekhanizm pravovoho rehulivannia zakhystu prav prat-sivnykiv vid nezakonnogo zvlennia : dys... na zdob. nauk. stup. dokt. filosofii za spetsialnistiu 081; Nats. un-t vnutr. sprav. Kharkiv. 218 p. [in Ukrainian].
 13. Pro zatverdzhennia Natsionalnoi ekonomichnoi stratehii na period do 2030 roku: Postanova Kabinetu Ministriv Ukrainy vid 03.03.2021 № 179. URL: <https://www.kmu.gov.ua/npas/pro-zatverdzhennya-nacionalnoyi-eko-a179> [in Ukrainian].
 14. Digital Public Administration factsheet 2020. URL: https://joinup.ec.europa.eu/sites/default/files/inlinefiles/Digital_Public_Administration_Factsheets_Italy_vFINAL.pdf.
 15. AI for Humanity. French Strategy for AI URL: <https://www.aiforhumanity.fr/en/>
 16. Omelchenko A. V. (2021). Stan ta perspektyvy rozvytku zakonodavstva Ukrainy u sferi tsyfrovoy ekonomiky ta tsyfrovoho suspilstva. *Kyivskyi chasopys prava*, 2. p. 66-71. DOI <https://doi.org/10.32782/klj/2021.2.11> [in Ukrainian].

Стаття надійшла 10.09.2024 р.

N. V. Atamanova, PhD in Law, Associate Professor
International Humanitarian University
the Department of State and Legal Disciplines
33 Fontanska Road, Odesa, 65000, Ukraine
e-mail: atamanova1710@gmail.com
ORCID iD: <https://orcid.org/0000-0003-4940-5810>

SPECIFICS OF LEGAL REGULATION OF VIRTUAL SPACE

Summary

The relevance of this research is driven by the rapid development of information technologies and global digitalization processes, which have led to the emergence of virtual space as a new environment for social interactions. Virtual space has become an integral part of modern life, influencing various areas of society. However, despite its growing importance, the existing legal frameworks have not fully adapted to the specific characteristics of virtual space, such as its anonymity, global nature, and dynamic structure. The purpose of this article is to examine the peculiarities of legal regulation in virtual space and to propose effective mechanisms to ensure legal governance in the context of digitalization. This study addresses the gaps in the current legal system and explores ways to adapt legal norms to meet the demands of the digital environment. The study is particularly timely, given the increasing impact of digital technologies on social relations and the need for appropriate legal frameworks to regulate interactions within virtual space. The research methodology is based on an analysis of recent studies

and publications, highlighting the growing interest of scholars in the legal regulation of digital technologies and virtual interactions. While there is a substantial body of work on virtual assets and digital rights, the issue of comprehensive legal regulation of virtual space remains underexplored. This article fills that gap by focusing on the development of cross-sectoral legal mechanisms and emphasizing the need for harmonization with international standards. The interdisciplinary nature of virtual space requires legal frameworks that can address the complexity of digital interactions, taking into account both national and international legal norms. The findings of the study show that for effective regulation of virtual space, it is essential to adapt existing legal mechanisms to the specific conditions of the digital environment. This includes the integration of international legal norms, the development of self-regulation tools, and the creation of a comprehensive legal system that can manage social relations in virtual space. The practical value of the article lies in its analysis of the challenges facing legal regulation in virtual space and the solutions proposed for improving the effectiveness of legal mechanisms. These recommendations can be used by policymakers and legal practitioners to develop a more robust regulatory framework for virtual interactions. Only through a comprehensive and flexible approach to regulation can legal systems ensure the orderly conduct of social relations in virtual space and protect the rights of individuals in the digital age.

Keywords: digitalization, legal regulation, virtual space, digital environment.